

Briselē, 25.5.2016.
COM(2016) 284 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

**Efektivitātes novērtējums attiecībā uz Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK)
Nr. 2006/2004 (2004. gada 27. oktobris) par sadarbību starp valstu iestādēm, kas
atbildīgas par tiesību aktu īstenošanu patērētāju tiesību aizsardzības jomā (“Regula par
sadarbību patērētāju tiesību aizsardzības jomā”)**

44 % patērētāju bija veikuši šādus pirkumus iekšzemē. Saskaņā ar Patēriņa tirgus rezultātu apkopojuma 2015. gada izdevumu⁸ 61 % ES patērētāju jutās droši, veicot pirkumus internetā no savā valstī reģistrēta mazumtirgotāja, savukārt tikai 38 % jutās droši, veicot pirkumus internetā no kādā citā ES valstī reģistrēta tirgotāja. Pastiprināta pārrobežu izpilde un samazināts patērētājiem nodarītā kaitējuma apjoms stiprinātu patērētāju uzticību, tādējādi veicinot pārrobežu e-komerciju.

Neliela pārrobežu tiešsaistes tirdzniecības tendence: E-komercijas tirgus daļa mazumtirdzniecībā Eiropā joprojām ir mazāka nekā ASV: 2014. gadā tā bija 7,2 %, salīdzinot ar 11,6 % ASV. Tajā pašā gadā⁹ tikai 12 % ES mazumtirgotāju veica tiešsaistes pārdošanu patērētājiem citās ES valstīs, savukārt trīs reizes vairāk mazumtirgotāju (37 %) veica tiešsaistes pārdošanu iekšzemē¹⁰.

Patērētāju aizsardzības tiesību aktu izpilde ir galvenokārt dalībvalstu atbildība. Tomēr tikai savstarpēji sadarbojoties valstu iestādes var efektīvi novērst pārrobežu kontekstā izdarītos patērētāju tiesību pārkāpumus, it īpaši digitālajā vidē, kurā darījumus neskar robežas. Regula par sadarbību patērētāju tiesību aizsardzības jomā (SPTAJ regula) tika pieņemta 2004. gadā ar nolūku izveidot oficiālu sadarbības ietvaru valstu īstenošanas iestādēm¹¹, lai novērstu pārrobežu dimensijas problemātisko praksi.

Izvērtējot izaugsmes veicināšanas līdzekļus, Digitālā vienotā tirgus stratēģijā uzsvērts, ka “*lai šie noteikumi darbotos, pastāv arī vajadzība pēc ātrākas, dinamiskākas un konsekventākas patērētāju tiesību aizsardzības noteikumu izpildes attiecībā uz tiešsaistes un digitālajiem pirkumiem*”. Komisija apņēmas “*precizēt un pilnveidot tiesībaizsardzības iestāžu pilnvaras un uzlabot to tirgus uzraudzības darbību koordinēšanu un brīdināšanas mehānismus, lai pārkāpumus atklātu ātrāk*”. Turklāt Vienotā tirgus stratēģijā uzsvērtā sadarbības nozīmi tiesību aktu īstenošanai, lai novērstu nepamatotu, uz ģeogrāfiskiem kritērijiem balstītu diskrimināciju komercijas jomā: “*(šiem pasākumiem) ir jāiet roku rokā ar stingrāku piemērošanu katrā dalībvalstī, kas saskaņā ar Digitālā vienotā tirgus stratēģiju vēl vairāk jāpastiprina, reformējot Regulu par sadarbību patērētāju tiesību aizsardzības jomā*”¹².

Iepriekš minētajās stratēģijās ir iekļauti SPTAJ regulas¹³ 21.a pantā minētie novērtējumi, kuri uzsākti 2012. gadā nolūkā uzlabot šīs regulas darbību.

SPTAJ regulas 21.a pantā noteikts, ka Komisijai 10 gadus pēc regulas pieņemšanas ir jāsniedz ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei ar tās darbības mehānisma, pielikumu un

⁸ Paziņojums presei pieejams tīmekļa vietnē: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-5684_en.htm

⁹ SWD(2015) 181 final 2/2. DAĻA, 21.9.2015., 69. lpp.

http://www.google.be/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=9&ved=0ahUKEwjfsf_rJfMAhUG_ywKHe2UC9AQFghYMAg&url=http%3A%2F%2F europeanmemoranda.cabinetoffice.gov.uk%2Ffiles%2F2015%2F11%2F13074-15_ADD_1_.pdf.docx&usq=AFQjCNHBFewOLvpPJpubrF0rXhJqFnZKzw

¹⁰ Eurostat apsekojums par IKT lietojumu mājāsaimniecībās un iedzīvotāju vidū (2014. g.), isoc_ec_ibuy

¹¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 27. oktobra Regula (EK) Nr. 2006/2004 par sadarbību starp valstu iestādēm, kas atbildīgas par tiesību aktu īstenošanu patērētāju tiesību aizsardzības jomā, OV L 364, 9.12.2004., 1. lpp. Šī Regula attiecas arī uz EEZ.

¹² 11. lpp., COM 2015 (550) final.

¹³ 21.a pants: “Līdz 2014. gada 31. decembrim Komisija iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumu, kurā novērtē šīs regulas efektivitāti un darbības mehānismus un rūpīgi izvērtē iespēju pielikumā iekļaut papildu tiesību aktus, kas aizsargā patērētāju intereses. Šo ziņojumu izstrādā, pamatojoties uz ārējo novērtējumu un plašām apspriedēm ar visām ieinteresētajām personām, un vajadzības gadījumā tam pievieno tiesību akta priekšlikumu.”

efektivitātes novērtējumu. Pantā izteikts aicinājums Komisijai iesniegt tiesību akta priekšlikumu regulas grozījumiem, ja tie ir nepieciešami. Atbilstīgi šajā pantā noteiktajam Komisija ir veikusi SPTAJ regulas darbības padziļinātu izvērtējumu, kura rezultāti ir izklāstīti šajā ziņojumā. Tika veiktas šādi analītiski pasākumi — ārējais novērtējums (2012. g.)¹⁴, sabiedriskā apspriešana¹⁵ (2013.-2014. g.), 2013. gada Patērētāju sammits par izpildes panākšanu¹⁶, divi divgadu ziņojumi 2009. un 2012. gadā, Komisijas 2014. gada ziņojums par SPTAJ regulas darbību¹⁷. Tā kā novērtējumā tika norādīts uz nepieciešamību uzlabot un modernizēt SPTAJ regulu, 2015. gadā tika veikts padziļināts dažādu iespējamo variantu ietekmes novērtējums, lai izvērtētu likumdošanas priekšlikuma nepieciešamību, ar kuru grozīt SPTAJ regulu.

1. SPTAJ regulas darbības mehānismu efektivitātes novērtējums

SPTAJ regula pašreiz aptver 20 direktīvas un regulas, kuras skar Savienības patērētāju un tirdzniecības tiesību *acquis*¹⁸. Tās mērķis ir nodrošināt šo tiesību aktu ievērošanu, aizsargājot patērētāju kopīgās ekonomiskās intereses un saskaņā ar likumu darbojošos uzņēmumus no negodīgiem konkurentiem. Regula nodrošina netraucētu mazumtirdzniecības tirgu darbību visā ES. Tajā noteikti darbības mehānismi valstu īstenošanas iestāžu sadarbībai, paredzot savstarpējas palīdzības pieprasījumus (informācijas sniegšanai un īstenošanas mehānismiem) un sniedzot iespēju kompetentajām iestādēm koordinēt savas darbības, apkarojot uzņēmumu izdarītos Savienības patērētāju tiesību aktu pārkāpumus pārrobežu kontekstā. Šie mehānismi ļauj iestādēm pārvarēt valstu jurisdikcijas robežas un tādējādi novērst savā jurisdikcijā reģistrētu tirgotāju problemātisko praksi, kas nodara kaitējumu patērētājiem citās ES valstīs.

Novērtējumā uzmanība tika pievērsta jautājumam, cik lielā mērā SPTAJ regulas īstenošana ir ļāvusi attīstīt efektīvus patērētāju kopīgo interešu aizsardzības līdzekļus visā ES¹⁹. SPTAJ regulā ir noteiktas kopējas minimālās pilnvaras visām valstu iestādēm, ļaujot tām apturēt pārrobežu tiesību pārkāpumus. Piemēram, sākot no 2007. gada, ES tiesību pārkāpumu

---

¹⁴ Patērētāju tiesību aizsardzības regulas ārējais novērtējums, Patērētāju aizsardzības politikas vērtēšanas konsorcijs galīgais ziņojums, 2012. gada 17. decembris („novērtējums”), 120. lpp.

http://ec.europa.eu/consumers/enforcement/docs/cpc_regulation_inception_report_revised290212_en.pdf

¹⁵ Ieinteresēto personu atbilžu kopsavilkums sabiedriskajā apspriešanā par Regulu par sadarbību patērētāju tiesību aizsardzības jomā (SPTAJ regula, Nr. 2006/2004/EK),

http://ec.europa.eu/consumers/enforcement/cross-border_enforcement_cooperation/docs/140416_consultation_summary_report_final_en.pdf

¹⁶ http://ec.europa.eu/consumers/events/ecs_2013/report/Summitconclusions.pdf

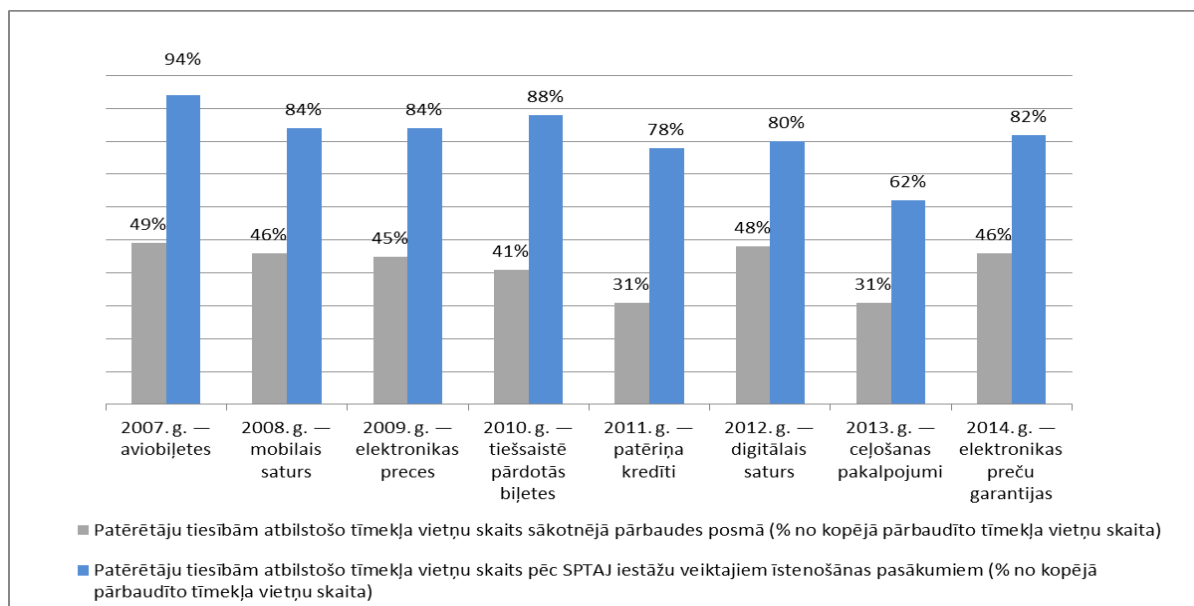
¹⁷ http://ec.europa.eu/consumers/enforcement/cross-border_enforcement_cooperation/docs/140701_commission_report_cpc_reg_en.pdf

¹⁸ Tiesību akti, kurus skar SPTAJ regula, ir uzskaitīti tās pielikumā. Pielikums tiek regulāri atjaunināts, pievienojot attiecīgos tiesību aktus, kuros paredzēti SPTAJ mehānismi, tiklīdz šāds īstenošanas rīks stājas spēkā. Šobrīd pielikumā ir iekļauti cita starpā horizontālie patērētāju tiesību akti, piemēram, Direktīva par negodīgiem noteikumiem līgumos un negodīgu komercpraksi, kuras šobrīd tiek pārbaudītas Komisijas ES patērētāju tiesību atbilstības pārbaudē, kā arī nozaru tiesību akti, kuri reglamentē tādas jomas kā finanšu pakalpojumi, pasažieru tiesības, daļlaika lietojuma tiesības un kompleksie ceļojumi. Tajā ir iekļauti arī strīdu alternatīvu izšķiršanu reglamentējošie tiesību akti.

¹⁹ Patērētāju tiesību aizsardzības regulas ārējais novērtējums, Patērētāju aizsardzības politikas vērtēšanas konsorcijs galīgais ziņojums, 2012. gada 17. decembris („novērtējums”), 99. lpp.

http://ec.europa.eu/consumers/enforcement/docs/cpc_regulation_inception_report_revised290212_en.pdf

pārbaudes ir veiktas vairāk nekā 4500 e-komercijas tīmekļa vietnēs dažādās ekonomikas nozarēs, kā rezultātā ir paaugstinājies tiesību ievērošanas līmenis.²⁰

2014. gadā tika sperts vēl viens solis sadarbībai tiesību aktu īstenošanā un uzsāktas koordinētas darbības, pieprasot attiecīgos tirgotājus pārtraukt negodīgu komercpraksi ES kopīgo interešu jomās (piemēram, auto noma un tiešsaistes spēles, kurās piedāvāti mobilā tālruņa lietotnēs izdarāmi pirkumi²¹).

Neskatoties uz pozitīvajiem rezultātiem attiecībā uz regulas mērķu atbilstību, ārējā novērtējumā un sabiedriskā apspriešanā tika apzināti šādi šķēršļi regulas efektivitātei:

- **Nepietiekamas īstenošanas iestāžu minimālās pilnvaras efektīvai un ātrai sadarbībai, jo īpaši digitālajā vidē²².** SPTAJ regulas ietvaros dalībvalstu kompetentajām iestādēm piešķirtas Regulas piemērošanai un sadarbības nodrošināšanai nepieciešamās minimālās izmeklēšanas un īstenošanas pilnvaras²³. Šādas pilnvaras ir neaizstājamas, piemēram, lai juridiski pareizā veidā iegūtu pierādījumus un apmainītos ar tiem valstu starpā. Novērtējumā tika apskatīti vairāki iespējamie tirgotāju darbības pārkāpumi un tika secināts, ka pašreizējā SPTAJ regulējuma ietvaros tos nav iespējams efektīvi novērst²⁴. Jo īpaši, SPTAJ iestādēm ir ierobežotas pilnvaras, lai iegūtu informāciju par nelikumīgo darbību veikušā tirgotāja patieso identitāti digitālajā jomā,²⁵ kā arī ierobežotas pilnvaras

²⁰ Šo vērēnīgo pārbaūžu rezultāti ir pieejami tīmekļa vietnē: http://ec.europa.eu/consumers/enforcement/sweeps/index_en.htm

²¹ Skatīt http://ec.europa.eu/justice/newsroom/consumer-marketing/news/1401222_en.htm un IP/15/5334, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-5334_en.htm

²² Ietekmes novērtējums, 13. lpp.

²³ 4. panta 3. punkts: “(.) kompetentajām iestādēm ir izmeklēšanas un īstenošanas pilnvaras, kas vajadzīgas šīs regulas piemērošanai, tās īsteno minētās pilnvaras saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem.”

²⁴ Patērētāju tiesību aizsardzības regulas ārējais novērtējums, Patērētāju aizsardzības politikas vērtēšanas konsorcijs galīgais ziņojums, 2012. gada 17. decembris („novērtējums”), 8., 41., 57. un 99. lpp.

http://ec.europa.eu/consumers/enforcement/docs/cpc_regulation_inception_report_revised290212_en.pdf

²⁵ Patērētāju tiesību aizsardzības regulas ārējais novērtējums, Patērētāju aizsardzības politikas vērtēšanas konsorcijs galīgais ziņojums, 2012. gada 17. decembris („novērtējums”), 61. lpp.

http://ec.europa.eu/consumers/enforcement/docs/cpc_regulation_inception_report_revised290212_en.pdf

lūgt palīdzību citās iestādēs (piemēram, finanšu policijā) vai trešajām personām (piemēram, domēnu reģistrētājiem).

- **Nepietiekama apmaiņa ar tirgus izpēti**²⁶. E-komercijai attīstoties, ir radušās plašas mārketinga kampaņas, kuras vienā mirklī ļauj sasniegt miljoniem patērētāju. Lai iestādes spētu ātrāk pārkārtot savas prioritātes un reaģēt elastīgāk, ir nepieciešama daudz ātrāka informācijas ievākšanas sistēma nekā laikā, kad pastāvēja tikai bezsaistes tirdzniecība. Saskaņā ar ārējo novērtējumu un Komisijas ietekmes novērtējumu pārkāpumu novēlotas atklāšanas iemesli ir pašreizējā SPTAJ brīdināšanas mehānisma darbības trūkumi un kopīgu prioritāšu trūkums²⁷. Piemēram, brīdinājuma paziņojumi tiek nosūtīti visām SPTAJ datu bāzei pievienotajām iestādēm, neņemot vērā paziņojuma atbilstību vai prioritātes.
- **Pārkāpumu novēršanas mehānisma ierobežojumi vairākās valstīs**²⁸. Pastāvošais SPTAJ savstarpējās palīdzības mehānisms (6.-8. pants) ir pamatā vērsts uz tādu pārkāpumu novēršanu, kurus izdara vienā valstī reģistrēts tirgotājs pret citas valsts patērētājiem. Tomēr iekšējā tirgus attīstība ir radījusi mazumtirdzniecības jomas, kuras priekšgalā ir lieli uzņēmumi, strauju internacionalizāciju, un šo uzņēmumu vietējās filiāles visur piemēro vienu un to pašu praksi. Tādēļ valstu iestādes nereti vienlaicīgi saskaras ar pašu tirgos izdarītiem līdzīgiem pārkāpumiem.²⁹ SPTAJ regulā ir iekļauti noteikumi šādu pārkāpumu novēršanai. Regula paredz, ka valstu iestādēm savas darbības ir jākoordinē tā, lai uz vieniem un tiem pašiem ES tiesību aktu pārkāpumiem tiktu konsekventi sniegta vienāda atbildes reakcija (SPTAJ regulas 9. pants³⁰). Tomēr ārējā novērtējumā³¹ ir norādīts, ka šādi nav iespējami apjomradīti ietaupījumi, jo katrai iestādei joprojām jādarbojas atsevišķi. Līdz ar to pastāv dārga īstenošanas centienu dublēšanās — ietekmes novērtējumā tiek lēsts, ka, darbojoties koordinēti, dalībvalstu izmaksas būtu iespējams samazināt uz pusi, pateicoties vienkāršotai ES koordinēšanas procedūrai. Tādēļ ir nepieciešama lielā mērā koordinēta pieeja ES līmenī, un, ņemot vērā Savienībā pastāvošās negatīvās prakses apjomu, Komisija varētu būt nozīmīgs koordinators, palīdzot

²⁶ Ietekmes novērtējums, 18. lpp.

²⁷ Patērētāju tiesību aizsardzības regulas ārējais novērtējums, Patērētāju aizsardzības politikas vērtēšanas konsorcijs galīgais ziņojums, 2012. gada 17. decembris („novērtējums”), 41., 59. un 80. lpp.

http://ec.europa.eu/consumers/enforcement/docs/cpc_regulation_inception_report_revised290212_en.pdf

²⁸ Ietekmes novērtējums, 16. līdz 19. lpp., kā arī šādi punkti — 1.3.3., 13.4., 1.3.5., 1.3.6. un 1.37.

²⁹ Mobilo tālrunu lietotnēs veiktie pirkumi, *Google un Apple*: Vienota Eiropas Komisijas un dalībvalstu darbība ļauj sniegt labāku patērētāju tiesību aizsardzību saistībā ar tiešsaistes spēlēm. ES valstīs tika saņemts liels skaits sūdzību par mobilo tālrunu lietotnēs veiktajiem pirkumiem saistībā ar tiešsaistes spēlēm, jo īpaši par bērnu netīši izdarītiem pirkumiem, tādēļ valstu iestādes un Eiropas Komisijas apvienoja spēkus, lai rastu risinājumu. Koordinēta īstenošanas darbība ES attiecībā uz mobilo tālrunu lietotnēs veiktajiem pirkumiem saistībā ar tiešsaistes mobilajām spēlēm ir sniegusi taustāmus rezultātus. Nozarē ir veikti vairāki uzlabojumi, kuru mērķis ir risināt ar patērētāju aizsardzību saistītos jautājumus. Šāda darbība paaugstinās patērētāju uzticību strauji augošajai “lietotņu” nozarei. Paziņojums presi ir pieejams tīmekļa vietnē: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-5684_en.htm

³⁰ Ievērojot 9. panta 2. punktu: “Ja kompetentās iestādes *konstatē, ka Kopienā* izdarīts pārkāpums rada kaitējumu patērētāju interesēm vairāk nekā divās dalībvalstīs, attiecīgās kompetentās iestādes koordinē to veiktās īstenošanas darbības un savstarpējas palīdzības lūgumus ar vienotā sadarbības biroja starpniecību. Tās jo īpaši cenšas vienlaikus veikt izmeklēšanu un īstenošanas pasākumus.” Tālāk 9. panta 3. punktā noteikts, ka “kompetentās iestādes iepriekš informē Komisiju par tādu koordinēšanu un var lūgt tajā piedalīties ierēdņus un citas Komisijas pilnvarotas personas”.

³¹ Patērētāju tiesību aizsardzības regulas ārējais novērtējums, Patērētāju aizsardzības politikas vērtēšanas konsorcijs galīgais ziņojums, 2012. gada 17. decembris („novērtējums”), 41., 99. un 106. lpp.

http://ec.europa.eu/consumers/enforcement/docs/cpc_regulation_inception_report_revised290212_en.pdf

attiecīgajām valstu iestādēm³². Ietekmes novērtējumā uzsvērts, ka, pieredze, kas gūta divu koordinētu darbību rezultātā attiecībā uz auto nomas un mobilo tālrunu lietotnēs veiktiem pirkumiem, apstiprina, ka 9. pantā noteiktais koordinēšanas satvars ir pārāk nekonkrēts un tajā trūkst skaidri definēta un pārskatāma procedūra, skaidrība par dalībnieku attiecīgajām lomām un atbildību, kā arī par sekām bezdarbības gadījumā³³.

2. SPTAJ regulas pielikuma novērtējums

SPTAJ regula attiecas uz tās pielikumā uzskaitītajām dalībvalstu tiesību sistēmā transponētajām direktīvām un regulām. Kopš 2007. gada pielikuma piemērošanas joma tikusi pakāpeniski paplašināta, tomēr vairāki Savienības tiesību akti, kuros noteiktas svarīgas patērētāju tiesības, pašreiz ir ārpus tā piemērošanas jomas. Ārējā novērtējumā tika secināts, ka, iespējams, nepieciešams veikt nelielu atjauninājumu, balstoties uz šādiem kritērijiem³⁴: ietekme uz patērētāju kopīgajām interesēm; nozīmīgums pārrobežu kontekstā; sabiedriskās īstenošanas dimensija; un atbilstība pielikumā uzskaitītajiem nozaru un horizontālajiem tiesību aktiem. Pamatojoties uz šiem kritērijiem, novērtējumā tika secināts, ka nepieciešams atjaunināt pielikumu, atspoguļojot jaunu Savienības tiesību aktu stāšanos spēkā. Balstoties uz ietekmes novērtējumu, SPTAJ regulas pielikumā³⁵ tika ieteikts iekļaut šādus tiesību aktus: Hipotekāro kredītu direktīvu³⁶, Dzelzceļa pasažieru tiesību regulu³⁷, Regulu par invalīdu un personu ar ierobežotām pārvietošanās spējām tiesībām, ceļojot ar gaisa transportu³⁸ un Gaisa pārvadājumu pakalpojumu regulā³⁹ ietvertos noteikumus par cenām, kā arī Norēķinu kontu direktīvu⁴⁰. Turklāt 2015. gada Vienotā tirgus stratēģijā tika secināts, ka Pakalpojumu direktīvas⁴¹ 20. pantā trūkst efektīvs pārrobežu sadarbības mehānisms un tādēļ tā ir jāiekļauj SPTAJ regulas pielikumā.

3. Virzība uz priekšu: gudrāki īstenošanas risinājumi — SPTAJ regulas modernizācija

Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija ierosina modernizēt pastāvošo SPTAJ regulu, lai uzlabotu ES patērētāju tiesību īstenošanu pāri robežām.

³²2012. gada ārējais novērtējums, 17. lpp.

³³Ietekmes novērtējums, 19. un 20. lpp.

³⁴Ārējais novērtējums, 6. lpp.

³⁵Ārējais novērtējums, 30. lpp.

³⁶Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 4. februāra Direktīva 2014/17/ES par patērētāju kredītlīgumiem saistībā ar mājokļa nekustamo īpašumu, OV L 60, 28.2.2014, 34. lpp.

³⁷Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 23. oktobra Regula (EK) Nr. 1371/2007 par dzelzceļa pasažieru tiesībām un pienākumiem, OV L 315, 3.12.2007, 14. lpp.

³⁸Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 5. jūlija Regula (EK) Nr. 1107/2006 par invalīdu un personu ar ierobežotām pārvietošanās spējām tiesībām, ceļojot ar gaisa transportu, OV L 204, 26.7.2006, 1. lpp.

³⁹Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 24. septembra Regula (EK) Nr. 1008/2008 par kopīgiem noteikumiem gaisa pārvadājumu pakalpojumu sniegšanai Kopienā, OV L 293, 31.10.2008, 3. lpp.

⁴⁰Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 23. jūlija Direktīva 2014/92/ES par maksājumu kontu tarifu salīdzināmību, maksājumu kontu maiņu un piekļuvi maksājumu kontiem ar pamatfunkcijām, OV L 257, 28.8.2014, 214. lpp.

⁴¹Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 12. decembra Direktīva 2006/123/EK par pakalpojumiem iekšējā tirgū, OV 376, 27.12.2006, 36. lpp.

Galvenie Komisijas priekšlikuma izmaksu/ieguvumu elementi

Patērētāji būs ieguvēji no labāk funkcionējoša tirgus un mazāk strīdus gadījumiem, kā arī augstāka līmeņa aizsardzības, iepērkoties pāri robežām, jo īpaši tiešsaistē. Piecu apskatīto tiešsaistes tirgu apakšgrupā tika lēsts, ka, samazinot neatbilstības rādītāju, kas šobrīd ir 37 %, par 10 punktiem, nodarītā kaitējuma apjomu varētu samazināt no aptuveni EUR 770 miljoniem gadā līdz EUR 539 miljoniem, t. i., par 30 %⁴². Jebkura jauna atsevišķa SPTAJ darbība cīņā pret plaši izplatītu praksi varētu būtiski samazināt patērētājiem nodarītā kaitējuma apjomu visā ES (piem., par aptuveni EUR 68 miljoniem, veicot koordinētu rīcību pret maldinošu mārketinga praksi mobilo tālrunu lietotņu piedāvājumiem tiešsaistes spēlēs)⁴³.

Komisija atbalstīs dalībvalstu īstenošanas centienus, kas vērsti pret tiesību pārkāpumiem, svarīgā ES līmeņa dimensijā, tādējādi izvairoties no darbību dublēšanas, kas rodas, īstenojot paralēlus procesus viena un tā paša pārkāpuma risināšanai. Tiks ietaupīti iestāžu līdzekļi, pateicoties iespējai atkārtoti izmantot pierādījumus, izvairīties no darbību dublēšanas un nodrošināt maksimālu īstenošanas darbību konsekvenci. Agrīna nelikumīgas rīcības atklāšana un prioritāšu saskaņošana ļaus īstenot mērķtiecīgākas darbības plaši izplatītu tiesību pārkāpumu apkarošanai visā ES. Tādējādi SPTAJ darbībām būs arī spēcīgāks atturošs efekts⁴⁴.

Dažās dalībvalstīs, iespējams, būs nepieciešams veikt nelielus grozījumus to tiesību aktos, lai iestādes varētu izmantot pierādījumu apmaiņas un paplašinātu pilnvaru sniegtās priekšrocības, sadarbojoties pārrobežu kontekstā. Galvenās izmaksas dalībvalstīm segs ar jaunajām pilnvarām un procedūrām saistītās apmācības un to iepazīšanu (aptuveni EUR 3000 katrai iestādei). Tiek lēsts, ka vienas obligātās koordinēšanas procedūras ietvaros uzsāktas koordinētas īstenošanas darbības izmaksas visām dalībvalstīm būs apmēram EUR 174 000. Tomēr ir jāuzsver, ka jebkurā gadījumā dalībvalstīm ir pienākums apkarot praksi, kas ir pretrunā ES tiesību aktiem, tādēļ šīs izmaksas nevar tikt uzskatītas par papildu izmaksām, kuras savādāk nebūtu radušās. Kopumā ir sagaidāms, ka, pateicoties koordinētākai ES mēroga rīcībai, vidējā termiņā būs iespējams ietaupīt. Paredzams, ka Komisijas izmaksas, pastiprināti veicot koordinatora lomu, gadā nesasnies EUR 300 000. Tās ir personāla izmaksas, un tiks segtas, pārdalot Komisijas rīcībā esošos cilvēkresursus⁴⁵.

Kā tas ietekmēs MVU un konkurētspēju?

Uzņēmējdarbības sektoram netiks uzliktas papildu juridiskas saistības. Spēcīgāka pārrobežu tiesību īstenošana uzlabos mazumtirdzniecības normatīvo vidi. Uzņēmumiem, tostarp MVU, tas ļaus izvairīties no juridisko konsultāciju izmaksām, reklamējot savus produktus pāri robežām, un būt drošākiem, ka vieni un tie paši ES patērētāju tiesību akti tiek vienādi īstenoti valstīs, kurās tie vēlas darboties. Konsekventāka pārrobežu īstenošana veicinās godīgu un likumpaklausīgu tirgotāju konkurētspēju, paaugstinās konkurenci un radīs līdzvērtīgus

⁴² Ietekmes novērtējums, 9. lpp. un IV pielikums Aprēķins balstīts Apvienotās Karalistes patērētāju nodarītā finanšu kaitējuma aplēses. Balstīts 2682 e-komercijas tīmekļa vietņu pārbaudē, kas 2014. gadā tika veikta visās ES valstīs šādās nozarēs — apģērba un sporta preču tirdzniecība, elektronikas preču tirdzniecība, kompleksie ceļojumi, izklaide un kultūra, un finanšu pakalpojumi. Šajās nozarēs vidējais neatbilstības rādītājs bija 37 %.

⁴³ Piemēru skatīt ietekmes novērtējuma 9. ailē.

⁴⁴ Ietekmes novērtējums, 56. lpp.

⁴⁵ Ietekmes novērtējums, 79. un 80. lpp.

konkurences apstākļus visā iekšējā tirgū.

Vai tiks būtiski ietekmēti valstu budžeti un administrācija?

Ietekme uz valstu budžetiem būs samērā neliela, salīdzinot ar ietaupījumiem, kas radās resursu apvienošanas cīņā ar plaši izplatītiem tiesību pārkāpumiem: vienai koordinētai darbībai aizstājot 28 valstu īstenotās darbības, kopējie neto ietaupījumi varētu būt starp aptuveni EUR 180 000 (ja koordinētas rīcības rezultātā tiek panākts izlīgums ar tirgotāju) un aptuveni EUR 815 000 (ja izlīgums pārrunu gaitā netiek panākts un pret tirgotāju ir nepieciešams uzsākt valsts īstenošanas darbību).⁴⁶

Samērīgums

Ieguvumi no samazināta kaitējuma apjoma patērētājiem un darījumu izmaksām visiem operatoriem, sabiedriskās iejaukšanās efektivitāte un visbeidzot sagaidāmā ekonomiskā izaugsme, pateicoties pieaugošam patērētāju pieprasījumam, būtiski atsvērs nelielo valsts iestāžu un Komisijas izmaksu pieaugumu, tādēļ uzskatāms, ka priekšlikums sniedz samērīgu atbildi⁴⁷ pastāvošajam zemajam atbilstības līmenim patērētāju tiesību aizsardzības noteikumiem pārrobežu tirgos⁴⁸.

SPTAJ regulas grozījumu priekšlikumi skar šādus aspektus:

Piemērošanas joma: nepieciešams precizēt Regulas piemērošanas jomu, aptverot plaši izplatītus Savienības patērētāju tiesību aktu pārkāpumus, kas vienlaicīgi tiek izdarīti vairākās dalībvalstīs neatkarīgi no attiecīgā tirgotāja organizatoriskās struktūras (piemēram, neatkarīgi no tā, vai šim tirgotājam ir uzņēmumi vairākās valstīs vai arī viņš strādā tieši no reģionālās bāzes). Regula ir jāpaplašina, aptverot relatīvi īslaicīgus tiesību pārkāpumus (piemēram, maldinošas reklāmas kampaņas, kuras ilgst tikai dažas dienas) ar ilglaicīgu kaitīgu ietekmi uz patērētājiem vai kuri var tikt atkārtoti nākotnē, ja tie nav pienācīgi atrisināti⁴⁹.

Pierādījumi:⁵⁰ lai uzlabotu brīdināšanas mehānismu⁵¹ skaidrību, ātrumu un efektivitāti, tiek ierosināts izveidot brīdinājumu kategorijas atkarībā no sagaidāmās darbības, kā arī mehānismu, kas ļautu vienkāršot to izplatīšanu, sistemātisku datu ievākšanu un informācijas apmaiņu, kā arī ļautu Eiropas Patērētāju centriem un patērētāju un tirgotāju asociācijām, kuras ir aicinātas to darīt, iesniegt īstenošanas iestādēm brīdinājumus par iespējamiem tiesību pārkāpumiem.

Īstenošanas iestāžu minimālās pilnvaras: Regulā jāprecizē dažu pastāvošo kompetento īstenošanas iestāžu sadarbībai nepieciešamo minimālo pilnvaru piemērošanas joma. Jo īpaši jāprecizē, no kā ir iespējams pieprasīt informāciju, kādos apstākļos lēmumi var tikt publiskoti, kā arī jānodrošina, ka iestādēm ir piekļuve nepieciešamajiem pierādījumiem neatkarīgi no informācijas formāta un atrašanās vietas. Tāpat tiek ierosināts publiskot tirgotāju piedāvātos risinājumus Savienības tiesību pārkāpuma novēršanai, kā arī apspriesties ar pieaicinātajām ieinteresētajām personām (piemēram, patērētāju tiesību organizācijām) par šādu risinājumu efektivitāti problēmas risināšanai. Turklāt regulā būtu jāprecizē, ka iestāžu rīcībā ir šādas

⁴⁶ Ietekmes novērtējums, 3. lpp.

⁴⁷ Ietekmes novērtējums, 3. lpp.

⁴⁸ Patērētāju vērienīgo pārbaužu rezultāti: http://ec.europa.eu/consumers/enforcement/sweeps/index_en.htm

⁴⁹ Ietekmes novērtējums, 21. lpp.

⁵⁰ Ietekmes novērtējums, 3., 9., 13., 14., 17. un 19. lpp.

⁵¹ SPTAJ Regulas 7. pants: "Informācijas apmaiņa bez lūguma"

pilnvaras efektīvākai pārrobežu sadarbībai, jo īpaši digitālā tirgus jomā: uzsākt procedūras pēc savas iniciatīvas (*ex officio*), veikt testa pirkumus un kontrolpirkumus, pieņemt pagaidu pasākumus, slēgt tīmekļa vietni, sociālo mediju vai tamlīdzīgu kontu, uzlikt naudas sodus un citas finansiālas sankcijas, pieprasīt nelikumīgas rīcības rezultātā gūtās peļņas restitūciju, kā arī nodrošināt, ka skartie patērētāji saņem atlīdzību⁵².

Prioritātes: Regulai jāizveido plānošanas sistēma, kas ļautu koordinēt pārrobežu īstenošanas darbību īstenošanas prioritātes, kā arī valstu iestāžu rīcībā esošos cilvēkresursus⁵³.

Procesuālie standarti: Regulā ir jāparedz, ka atbildes uz īstenošanas un informācijas pieprasījumiem ir jāsniedz īstenošanas pasākumos noteiktajos termiņos. Tāpat ir jāprecizē, ka visa tīkla ietvaros ir iespējams efektīvi apmainīties ar pierādījumiem un tos var vienkārši izmantot dažādu valstu jurisdikcijās, nepieprasot konkrētu pierādījumu veidu vai formātu. Regulā ir jāprecizē arī sadarbības procedūras un jāstiprina Komisijas un vienotās sadarbības biroju koordinēšanas funkcijas⁵⁴.

Plaši izplatītu pārkāpumu novēršana: Regulā ir jādiferencē tiesību pārkāpumi atbilstoši to potenciālai Savienības mēroga dimensijai. Ja ir pamatotas aizdomas, ka plaši izplatīts tiesību pārkāpums var kaitēt lielākajai daļai ES patērētāju (t. i., vismaz 3/4 dalībvalstu, kopā veidojot vismaz 3/4 no kopējā ES iedzīvotāju skaita), darbības nepieciešamība jānosaka ar Komisijas lēmumu. Šādos gadījumos vienas vienotas procedūras piemērošana, kurā Komisijai ir skaidri noteikta koordinēšanas atbildība, būtu pamatota. Šīs procedūras galvenais mērķis būtu konstatēt tiesību pārkāpumu un to apturēt, attiecīgajiem operatoriem sadarbojoties ES līmenī un tirgotājiem apņemoties mainīt savu praksi. Ja uzņēmumi atsakās sadarboties vai neīsteno savu apņemšanos, dalībvalstīm ir jāuzsāk koordinētas īstenošanas darbības un jāvienojas, kura dalībvalsts vai dalībvalstis vislabāk spētu tās veikt. Gadījumos, kas skar nelikumīgu rīcību, kuru veikuši negodīgi tirgotāji, kas visticamāk nevēlēsies sadarboties, procedūrai jāparedz ātra īstenošanas pasākumu pieņemšana. Procedūrai jāievēro tirgotāju tiesības uz aizstāvību⁵⁵.

Ir ierosinātas vairākas izmaiņas. Tādēļ saskaņā ar labāka regulējuma principiem Komisija iesaka aizstāt pastāvošo SPTAJ regulu ar tekstu, kurā apvienoti visi minētie grozījumi.

Secinājums: efektīva patērētāju tiesību īstenošana, lai nodrošinātu spēcīgu un dinamisku vienoto tirgu

Ierosinātie risinājumi stiprina SPTAJ īstenošanas sadarbības mehānismus. Tie sniegs ievērojamu devumu tirgotāju atbilstības Savienības patērētāju tiesību aktiem uzlabošanā un tādu patērētāju pārkāpumu novēršanā, kuri citkārt atturētu patērētājus no pirkumu veikšanas. Pateicoties lielākām īstenošanas pilnvarām, kuras atbilst digitālā laikmeta vajadzībām, un lielākai uzmanībai un sadarbībai ES mēroga prioritāšu jomā, iestādes varēs rīkoties ātrāk un ietaupīt līdzekļus, kopīgiem spēkiem apkarojot plaši izplatītus pārkāpumus. Komisijai būs lielāka nozīme efektīvas īstenošanas koordinēšanas starp valstu iestādēm atbalstā gadījumos, kad ES līmeņa darbība nepārprotami ir nepieciešama. Savienības patērētāju tiesību aktu

⁵² Ietekmes novērtējums, 13., 29., 31., 33., 38., 70. un 100. lpp.

⁵³ Ietekmes novērtējums, 3., 17., 25., 33., 35. un 71. lpp.

⁵⁴ Ietekmes novērtējums, 16., 68. un 72. lpp.

⁵⁵ Ietekmes novērtējums, 34., 56., 70. un 78. lpp.

Īstenošana joprojām ir dalībvalstu atbildība. Sadarbības satvars kopumā uzlabos publiskās rīcības izmaksu efektivitāti un vienotā tirgus pārvaldību.

Stiprināta īstenošanas sadarbība uzlabos tiesisko noteiktību un pakāpeniski samazinās atbilstības izmaksas likumpaklausīgiem uzņēmumiem, kā arī atturēs negodīgus tirgotājus radīt kaitējumu ES patērētājiem. Tādējādi vienotajā tirgū, arī digitālajā vienotajā tirgū, tiks radīti līdzvērtīgi konkurences apstākļi un uzlabots taisnīgums, veicinot ES ekonomikas konkurētspēju un izaugsmi.